

Izhaja vsako soboto zjutraj. Vsaka druga številka ima poučno zabavno ilustrirano prilogo „Družinski Prijatelj“.

Uredništvo „Zarje“ je v Trstu Via dell'Acquedotto št. 91. (pritličje). Tja je treba nasloviti vse rokopise, ki naj se objavijo v listu ali pa v prilogi „Družinski Prijatelj“. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ZARJA

Upravništvo „Zarje“ je v Trstu, ulica delle Poste št. 9. Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Naročnina „Zarje“ s prilogo je za vse leto naprej po pošti K 6.— za pol leta K 3.

Posamezne številke po 6 v. Cena inseratom je 10 vinarjev za enostopno petito vrsto. Pri večkratnem objavljenju primeren popust Poštno-hranilničnega računa št. 64139

Učitelji — vzgojitelji?

Naši nasprotniki nam vedno očitajo, da zanašamo v Trst in v Istro „kranjski prepir“. Kaj pa je to „kranjski prepir“? Kedo se na Kranjskem prepira? Zakaj se na Kranjskem prepirajo? Dve stranki si stojita na Kranjskem nasproti, ljudska in liberalna. Svetovno naziranje liberalne stranke je popolnoma nasprotno krščanskim nazorom; zato imajo liberalci na svojem programu: svobodno (t. j. brezversko) šolo in razporoko; in vse to pod firmo boja proti klerikalizmu. Ljudska stranka pa stremi za tem, da bi bilo vse naše javno življenje zidano na krščanski podlagi. Naravno je torej, da se med tema strankama, ki imata popolnoma drugačne temelje, bije hud boj, ker vsaka želi uveljaviti v javnosti svoje nazore. Toda ta boj se ne bije samo na Kranjskem, ampak med vsemi avstrijskimi narodi; da tudi na Nemškem, Laškem, Francoskem, z eno besedo po vsem svetu gre danes zato, ali naj vlada v javnosti Kristus in njegov nauk ali pa mamon. To torej ni „kranjski“ ampak svetovni prepir. Beseda „kranjski prepir“ je le slepilna fraza, ker se hoče z njo odvrti pozornost ljudstva od boja za vero, je pripraviti v versko mlačnost ter obsovražiti one, ki se bojujejo za krščansko stvar.

Torej, ako se je začelo tudi med Slovenci na Primorskem to gibanje, ni to nič posiljenega ali od drugod zanesenega, ampak naraven razvoj, ki se ne da več ustaviti.

V tem boju, ki se je tudi pri nas začel, pa opazamo, da stoje na veri nasprotni strani kot prvi med prvimi — učitelji. Kakor drugod, tako je tudi pri nas. Sicer se dobi tudi med našimi primorskimi učitelji častne izjeme, ali vendar se je velika večina kot na nek komando pri prvem strelu postavila v prvo bojno vrsto v veri sovražnem taboru. Nikakor ne bi mi vršili svoje dolžnosti kot ljudsko glasilo, ki neustrašeno dvigamo krščansko zastavo, ako ne bi pravočasno svarili našega naroda pred nevarnostjo, ki mu preti od strani brezverskih učiteljev.

Zato nam je prišel ravno prav članek v zadnji „Mladosti“, ki razpravlja, kako pogubno deluje brezversko učiteljstvo na Kranjskem v šoli in zunaj šole. Mnoga izvajanja člankarja „Mladosti“ veljajo z malim spremembami tudi za naše razmere. Zato pa naj tukaj slede nekatere misli:

Ni ga za duhovniškim za ljudstvo pomembnejšega stanu kot je učiteljski. Učitelju je poverjena naloga vzgajati otroka v najnežnejši dobi in da se vpliv v šoli pridobljene vzgoje dolgo pozna in

močno vstisne v mlado srce, se pač ne da tajiti. Ker je zato tudi od učitelja večkrat odvisno, kako bo ljudski naraščaj mislil in delal, zato ima prav posebne dolžnosti čisto v primeri z veliko odgovornostjo, ki jo nosi.

Učitelj je v službi ljudstva. Nočemo povdarjati gotovo zelo važnega dejstva, da ljudstvo nosi velika bremena za šolstvo. Glavno je to, da ljudstvo izkazuje učitelju tako veliko zaupanje kot nobenemu drugemu. Izročča mu v varstvo svojo mladino. Tako veliko zaupanje zahteva od učitelja, da je on tega zaupanja vseskozi vreden. — To ni od njegove strani nikakoršna usluga, temveč dolžnost.

Ta dejstva stojijo trdno in nihče jim ne more ugovarjati. Priznati jih mora najhujši zagriženec. Iz teh dejstev pa sledijo tudi sledeča druga:

Učitelj mora mladino vzgajati na podlagi domače vzgoje. Napačno se tega ne sme umeti. — Nihče, ki razsodno in nepristransko misli, ne zahteva od učitelja, da morda odobruje, kar se doma napačno dela in ukrepa. Stariše, ki to, kar šola stori res dobrega, doma podirajo, treba odločno obsojati. — V tem oziru pri nas ni vse zlato. V šoli učijo otroke, naj se uljudno vedejo, dostikrat pa sadov tega ne vidiš in otroci tujea, ki pride skozi vas niti ne pozdravijo. Po nekaterih krajih ta lepa navada sploh pojema. Treba odkrito priznati, da tega šola večkrat ni kriva, temveč dom, Stariši čestokrat učitelja ali učiteljici delajo težave, kjer bi ne smeli.

Če pa vprašamo — kajti to, kar smo zdaj navedli, velja le za malo slučajev in po ogromni večini naše ljudstvo vpošteva delo dobre šole in dobrega učitelja — če vprašamo, kdo je kriv, da šola ne dosega svojih uspehov, moramo žalibog povdarjati, da liberalno učiteljstvo. Liberalni učitelj škoduje šoli in ljudstvu.

Kako to? Odkod to? Dobra vzgoja je mogoča le tako, a učitelj gradi na temelju, katerega sezidajo doma. — Nasprotstva med domačo in šolsko vzgojo ne sme biti, ako noče šola propasti. Liberalno učiteljstvo pa je vzrok, da se ustvari nasprotstvo med tema dvema činiteljima, katerih soglasje je za vzgojo otrokovo neobhodno potrebno. In v čem ne soglašata šolska in domača vzgoja?

Poglavitno je to, da liberalno učiteljstvo izpodkopuje verski temelj, na katerega zidata vzgojo dom in cerkev. Seveda, naravnost liberalni učitelji v šoli tega ne delajo, ker ne morejo in ne smejo. Šolski zakon je sicer liberalen, določa pa vendar versko-nravno vzgojo. — Liberalni učitelji sicer, kakor se to razvidi iz njihovega pisanja v

dom in vztrajnostjo, dela iz kmetov kralje“, reče mlada dama navdušeno. „Resnično, rada bi ga videla“.

V Ratmiru se zgane nekaj. Spoznal je Evgenijo. Njegovo srce je jelo biti glasno, kakor takrat, ko je hodil skrivaje za komteso in obožaval njeno senco.

„No, bo pač umetnik z dolgimi lasmi in zamazanimi prsti“, se smeji knez. „On je ženij! Nobena družba za vas, komtesa!“

Znabiti bi ostal Ratmir neopažen v kotu. — Ali te besede zbude njegov kmetijski ponos in samozavest. — Lepo, elegantno oblečen gospod, brez posebnih okraskov, zlato medajlo na prsni stopi pred družbo.

„Ako dovolite, komtesa“, reče in se uljudno prikloni, „se vam predstavljam“.

„Ratmir Kazinski“, vzklikne Evgenija preseščena in zarudi.

„Da, Ratmir Kazinski“, odvrne slikar in gleda v ljubko obličje. Še vedno so sevale izpod čela lepe, velike in idealne oči.

Podaja mu roko, kojo on poljubi. Nato ga predstavi svojim spremljevalcem. — Knez se dotakne le svojega pokrivala, teta pa ga je motrila skozi lorgnon.

„Učiteljskem tovarišu“ in „Domačem ognjišču“ menijo, da je nravno-versko mogoče podučevati tudi brez ozira na nauke krščanske vere in katoliške cerkve, katero venomer psujejo in blatijo. Je pa to, da pač sami morajo izprevideti, da s tem nikamor ne pridejo. Svobodomiselnega katekizma ni in ga je tudi nemogoče sestaviti. Prave nravnosti ni, kjer ni vere. Liberalni učitelji imajo sicer tudi glede na to svoje nemodre pomisleke. Pravijo namreč, da so verni in da vero spoštujejo ker brez nje vzgoja ni mogoča, nasprotujejo pa cerkvi. Pa tudi s tem ne bodo nič opravili in to najbrže tudi sami izprevidijo. Ni je vere na svetu brez cerkve. Oblast, ki določa, kaj je prava vera, kaj pa le ljudska izmišljotina in zmota, mora biti. Mora biti družba, ki varuje čistost vere, in to je cerkev. — Liberalni učitelji preko tega dejstva ne morejo in v šoli za njihove osebne nazore ni mesta.

Toda — liberalno učiteljstvo drugače dela proti versko-nravni vzgoji otrok, in to s svojim zgledom. Človek, ki osebno nič ne veruje, tudi v šoli prave vzgoje v verskem smislu ne more podajati. On omalovažuje vero in cerkev in to je za mladino ravnotako škodljivo, kakor če bi učitelj naravnost zabavljaj. Vrhtega pa liberalni učitelj s svojim delovanjem v javnosti dela proti namenom mladinske vzgoje, in ravno ta točka je vredna, da jo nekoliko razsvetlimo.

Kjerkoli se je začelo pri nas na Primorskem katoliško gibanje in z njim združeno delo za pravi ljudski blagor, opazamo med nasprotniki večinoma brezversko učiteljstvo navadno v zvezi z brezverskim dijaštvom.

Proti katoliškim organizacijam ustanavljajo in vzdržujejo, če le morejo, svoje svobodomiselnih čitalnice, knjižnice, razna društva na takozvani „radikalno narodni“ podlagi, skovali so proti krščansko-socialni zvezi svobodomiselnega „Zvezo“ ter zastupljajo mlad naraščaj lastnega stanu z brezverskimi glasili, kakoršna sta „Učiteljski tovariš“ in „Domače ognjišče“. V svojem boju so brezverski učitelji prišli tako daleč, da jih ne more nihče več smatrati za vzgojevalce, temveč za pohujšlice, ne za učitelje, ampak za zapeljivce mladine. Če vidi mladina svojega učitelja, kako neumno demonstrira proti škofi, kako hujska proti domači duhovščini, proti Marijini družbi, izobraževalnemu društvu itd., ali pa kako se vede, ko je oficielno navzoč pri maši, kaj si mora pri tem misliti? Nujno ali sama podivja, ali pa se mora postaviti lastnemu učitelju nasproti.

Tej zadnji posledici se tudi pri nas vedno bolj bližamo. Čisto naravno je, da nimata ne mladina ne ljudstvo sploh do brezverskega učitelja no-

„Dovolite komtesa, da sem vaš Ciceron?“ — vpraša proseče Ratmir.

Evgenija privoli in vzame takoj njegovo roko. Knezu seveda to ni bilo prav.

„Kaj si vsega ne dovoli ta kmetijski bedak“, zagodrnja teti. „Evgenija se mi pa zdi tudi zelo čudna“.

Nasproti pride v cilindru star gospod, kojemu so se vsi odkrivali.

„Ah, princ, brat kralja!“ pošepeta teta in se prikloni.

Tudi knez privzdigne klobuk.

Stari gospod se nasmije slikarju in mu poda roko.

„Bog vas živi, Kazinski! . . . Bog živi! Morebiti celo nevesta? Čestitam srčno!“ — Še en mahljaj v pozdrav in dobrovoljni princ je šel dalje.

Evgenija je zarudela in odtegnila počasi roko od Kazinskega. Ta je postal zmeden. Nato se nasmeje.

„Prav imate, komtesa; znan mi je prepad, ki naju loči. Njegova kraljeva visokost me je videla iti prvokrat z damo. Odtod pomota!“

„Zdi se mi posebno priljubljen celo v najvišjih krogih“, reče ironično knez.

Zgubljena krona.

(Novela. Poslovenil Starogorski.)

Bil je lep, jasen predpoldan. Dan po promoviranju v umetni razstavi in Ratmir je stal ponosen in srečen v bližini svojega umotvora, ki mu je — hvala blagemu profesorju — pripomogel do častne medalje. Radovedno, vendar s prevdarkom, je skrivaj poslušal sodbo občinstva. — Misli je le na svojo znanost in na visoke cilje, katere si je črtal.

Hipoma sliši imenovati svoje ime. Zagleda dve dami v polžalni obleki in mladega elegantnega pa zelo vitkega moža. Ta je dvoril mlajši dami zelo prijazno, rekel bi, nežno.

„To je delo Ratmira Kazinskega“, de mlada dama. „Žalibog sem pozabila njegov obraz. Krasno delo!“

„Podpiral ga je, če se ne motim, tvoj oče?“ vpraša starejša dama.

„Da, kmetijski madenič, sin revnega kmetiča“, noslja mlad mož. „Slišal sem o njem. Čudovito, kako napredujejo ljudje.“

„Talent in ženijalen duh“, podupiran s tru-

benega spoštovanja in nobenega zaupanja. Kolikokrat se slišijo mile tožbe krščanskih starišev, ki so v nemali skrbi, v kakšne roke pridejo njih šolski otroci.

Zato pa pogumno na krepak odpor proti brezverskemu učitelstvu, kjerkoli nastopa. Če imajo učitelji kot avstrijski državljani pravico ustanovljati brezverska društva, ima tudi krščansko ljudstvo pravico in dolžnost bojevati se proti njim z vsemi dopustnimi sredstvi. Ker zanemarljajo brezverski učitelji svojo temeljno dolžnost versko-nravne vzgoje otrok, si mora ljudstvo drugod poskrbeti prave vzgoje. Naša prava ljudska šola bodo morala biti naša katoliška izobraževalna društva.

Krščanski možje in mladeniči, le povsod na dan s slov. katoliškimi izobraževalnimi društvi! Časi so resni, toda prišli bodo še hujši. Ne varajmo se, kajti sovražniki vere in prave ljudske omike bodo rovali naprej z vsemi silami kakor krsti pod zemljo. V tem boju bo vaša častna naloga, biti vsemu ljudstvu na čelu proti vsakomur, zlasti pa bodo najkrepkejši udarci morali biti naperjeni na najhujše škodljivce ljudstva!

Politične vesti.

DRŽAVNI ZBOR.

Pretečeni teden je drž. zbor zaključil svoje prvo zasedanje. Zadnje dni je delal jako pridno. Sprejet je bil melioracijski zakon, ki bode kmetijstvu v veliko korist, dalje zakon o podporah družinam rezervistov, poddržavljenje severne in severočeške železnice, zakon o jamstvu za automobile in več manjših zakonov. Sprejet je bil tudi predlog za pomnoženje podpredsedniških mest državnega zbora na pet oseb, ali do volitve še ni prišlo, da si je bila volitev na dnevnem redu. Volilo se pa ni, ker se niso mogle še zediniti manjše stranke v tem prašanju. Med kandidati za podpredsednika je tudi slov. poslanec Pogačnik. Vredno je, da se ozremo nekoliko nazaj na enoletno delovanje prvega ljudskega parlamenta. Razven že naštetih zakonov, ki jih je sprejel parlament, je zlasti važno to, da je zbornica danes po dolgih letih rešila drž. proračun (t. j. razprava o drž. gospodarstvu.) Tudi težavno delo, nagodbo z Ogrsko, vsled katere je prej moralo odstopiti več vlad, je zbornica ugodno rešila. V tem letu je bilo ustanovljeno novo ministrstvo za javna dela. Zbornica je tudi vladi dovolila navadno število vojaških novincev in pomnožitev deželne brambe. Kdor pa pomisli, koliko razburljivih dogodkov se je zgodilo v tem času, ki ovirajo redno delovanje drž. zbora, kot vseučiliško vprašanje, Wahrmudova afera, češko-nemški boj itd., ta ne more odrekati zasluge vladi, zlasti pa baronu Becku in predsedniku Weisskirchnerju, ki sta znala izkoptati zbornico iz raznih zadreg in kriz ter jo pripraviti do dela. Državni zbor se zopet snide jeseni. V tem zasedanju se bo zbornica zlasti imela pečati s preosnovno poslovnika in jezikovnim zakonom, z zakonom za starostno zavarovanje, s poddržavljenjem drž. žel. družbe, z reformo žganjarine, hišnega davka, osebne dohodarine itd.

Tudi če se posreči vladi spraviti jezikovni načrt pod streho, vendar s tem še ne bo dosežen mir, kajti ta zakon se razteza samo na Čehe in Nemce. Dokler pa ne bo rešeno jezikovno prašanje

Kazinski molči in pogleda Evgenijo. Ona pa odločno vzame zopet njegovo roko in Ratmir jo potegne tesneje k sebi. Govorila sta sicer o samih podobah in o umetnosti, o njegovih načrtih, ali — čutila sta, da sta vstvarjena drug za drugega . . .

Ko se ločita, si stisneta roki.

„Ali mi boste pisali iz Rima?“ vpraša Evgenija.

„Ako smem računati na odgovor, gotovo“, odvrne ta.

„Seveda!“

„Potem vam bom imel mnogo povedati.“

Ona je zardela in rekla:

„Tem boljše!“

Še enkrat mu poda roko in ga nežno pogleda.

On je držal njeno roko dolgo, tako dolgo, da je jel knez mrmrati.

* * *

In tako je prišlo.

Z vse drugačnimi čustvi se je vrnila Evgenija v očetovski grad. Snubitev kneza ji je sicer,

za vso Avstrijo, zlasti tudi za naše južne pokrajine, toliko časa se bodo vedno in vedno znova zbirali črni oblaki na nebu avstrijskega parlamenta.

PROČ S PROVINCIJALIZMOM!

Dne 9. t. m. je bilo v Celovcu veliko zborovanje koroških Slovencev. Na tem zborovanju je govornik dr. Breje govoril tudi o malenkostnem provincijalizmu, ki danes preveč preveva našo politiko. Dejal je: „Zdaj poznamo Štajerce, Korošce, Kranjce itd. Nujna, skrajna potreba je že, da podremo provincialne (deželne) meje med nami, če hočemo pripraviti tla za narodno avtonomijo. (Zedinjeno Slovenijo). Sami moramo najprej za to ustvariti realno podlago. Skrajni čas je, da to misel sprožimo; sprožimo danes velik kamen v slovenski politiki in zakličimo: Proč s Kranjci, proč s Štajerci, proč s Primorci, tudi s Korošci in živeli Slovenci!“

Sprejeta je bila na to z velikim navdušenjem sledeča resolucija:

Koroški Slovenci, zbrani v Celovcu na 18. letnem obnem zboru „Katol. političnega društva za Slovence na Koroškem“, izjavljamo, da smatramo skupno, tesno, politično organizacijo vseh programatično sorodnih slovenskih strank za nujno časovno potrebo; zato pozivljamo vse slovenske politične stranke, ki imajo našemu soroden političen program, da se pridružijo tej naši misli, da čim prej ustanovimo slovenski narodni svet. — To je res lepa in zdrava misel, le to dal Bog, da bi na domu Zedinjene Slovenije plapolala krščanska zastava. Zato v boj proti vsem brezverskim strankam in strancičam na Slovenskem, da bomo imeli mir v svoji bodoči skupni hiši.

AEHRENTHAL IN STURDZA.

Na Severingu sta se sestala naš zunanji minister Aehrental in rumunski ministrski predsednik Sturdza. Z ozirom na nov političen položaj na Balkanu in z ozirom na najnovejšo dogodke v turski vojski, je ta sestanek gotovo velikega političnega pomena.

NOVICE.

n 26. julija v Škofjo Loko! Dosedaj še nista bila zastopana na glavnih skupščinah Slov. kršč. soc. zveze Trst in Istra. Sedaj pa je priglasilo v našem uredništvu svojo udeležbo mnogo mož in mladeničev. Ker pa odpotujejo posamezne deputacije iz raznih krajev z raznimi vlaki, zato priporočamo vsem, da se snidejo jutri v nedeljo dne 26. t. m. ob 7 1/2 uri zjutraj na južnem kolodvoru v Ljubljani ter da skupno korakajo iz škofjeloškega kolodvora v mesto. Na zdar!

n Lani in letos. Lansko leto, ko je zborovala „Slov. kršč. soc. zveza“ na Jesenicah, je govornik Podlesnik poročal, da je v telovadski organizaciji nad 200 telovadcev. Letos pa bo v Škofji Loki, 26. t. m. v sprevedu korakalo nad 600 telovadcev nastopilo pa jih bo pri javni telovadbi 400. To so

laskala, ali njene misli so bile pri resnem delavcu pri onem umetniku, kateri ji je odslej poročal o vsem svojem početju.

Vsako pismo Ratmira je bilo zanjo zaklad, ki ji je ga prinesel, dan veselja in radosti. Ni je snubil, ni je opeval, ali vse vrstice njegovega pisma so govorile ono sveto navdušenje za njo, koja je lastna le umetnikom za njih sanjave ideale.

In knez, ko je sprevidel, da ne opravi ničesar, je odpotoval in na njegovo mesto je stopil Ratmir.

Ni potreba govoriti dalje, kako je prišlo. Ali nekega lepega večera sta korakala Ratmir in Evgenija po gozdnem potu čez ozko brv, sama, popolnoma sama in tako srečna . . .

V hiši rodbine Kazinskih so sedeli pri večerji. Silno se začudijo in planejo raz sedeže, ko zagledajo komteso. — Ona pa reče smehljaje in nežno:

„Zgubila sem zlato krono in Ratmir mi je dal krono iz cvetk svoje ljubezni . . . Ali me hočete ljubiti tako, kakor njega?“

Solze veselja in radosti so porosila njih obličja in angelj sreče in blaženosti je plaval kraj njih . . .

(Konec).

številke, ki dovolj jasno povedo, kako uspešno dela naša telovad. organizacija. Opozorjamo zlasti izobraževalna društva, v katerih bi bilo mogoče ustanoviti telovadne odseke, da prihite ta dan v Škofjo Loko. Pozivljamo slovenske mladeniče, da pridejo omenjeni dan v Škofjo Loko, kajti ta dan bo slavje poštene slovenske mladine.

n Prevzvišeni gosp. škof se je odpeljal minolo nedeljo na kratek oddih. Povrne se najbrže okoli 15. avgusta.

n Dr. Veneziana, najhujšega sovražnika primorskih Slovanov, so v tržaškem občinskem svetu imenovali za častnega člana v glasovi — slovenskih poslancev iz okolice. „Piccolo“ hvali slovenske zastopnike, češ, da so spoznali, da treba tudi lojalnega nasprotnika častiti. Če bi dr. Venezian res bil lojalen, bi gotovo ne bilo nič čudnega, da je imenovan za tržaškega častnega občana tudi s slovenskimi glasovi, toda vsa osebnost in delovanje Venezianovo je skozinskoz nelojalno in fanatiško. On se je družil s socialnimi demokrati proti Slovincem, je leta 1897. provzročil v družbi z zloglasnim Rinaldinijem padec Nabrgojev, zapel v občinskem svetu tržaški slovenski okolici nadgrobnico, dal takrat na ogromnem transparentu napisati Slovincem besede: „Amen (Končani so!)“, se najbolj protivi slovenski ljudski šoli v Trstu in je neštetokrat v občinskem svetu oficijelno kot podžupan in na shodih izjavil se za sovražnika Slovanov, proti katerim se je bojeval tudi zahrbtno in z intrigami. Zdaj ima za vse to povrh tega še zadoščenje, da so ga tudi zastopniki slovenske okolice imenovali za častnega občana. Res, prelepa čast za slov. okolico!

Tržaška „Slavenska Mi ao“ ostro obsoja ta čin in izvaja to iz tega, ker se zadnji čas med italijanskimi in nekaterimi slovenskimi voditelji pleto neke vrste kompromisi. V polemiki s „Slovincem“, ki se je zgražal nad tem glasovanjem slovenskih obč. svetnikov, priznava „Edinost“ brez vsake sramežljivosti, da je bil Venezian izvoljen za častnega občana res soglasno t. j. tudi s slovenskimi glasovi. Gospodje obč. svetniki so se najbrže zbali, da ne bi nastal na magistratu kak „kranjski prepir“, ker so pokrbeli za soglasno izvolitev. Tržaški narodnjaki so pač narodni radikaleci.

n Tečaj za pridigovanje in dušno pastirstvo sploh mislijo kmalu otvoriti v uredništvu „Edinosti“. Tako vsaj sklepamo iz britkih solz in jamaranja tega lista v svojem dopisu „iz koperskega okraja“, kjer skuša dopisnik zaman opisati svojo srčno bol, ki jo je občutil, ker ni slišal dne 5. t. m. v neki istrski cerkvi pridige o sv. Cirilu in Metodiju.

Ta novodobni Jeremija vzdihuje: „Če ne stori tudi svečenstvo svoje dolžnosti in ne razlaga ljudstvu v živih besedah, kaj sta bila sv. apostola za nas, ne vem kako bo! Ali se morda naši svečniki boje kakega — novodobnega Vichinga? . . . Dotičnemu gospodu duhovniku se zdi bolj potrebno s propovednice govoriti proti narodnim veseliam in slavnostim, odvracati ljudstvo od teh in pa zavedne stariše, ki svoje otroke krščujejo s slovanskimi imeni, imenovati ultranacionalne Garibaldince!“

Kako ste smešni gospodje krog „Edinosti“ s svojim bogoslovnim tečajem, katerega ne bo hotela obiskovati naša duhovščina (ali svečenstvo), ki je že pred nastopom službe poučena, kaj in pa kako ima pridigovati. O svetih bratih Cirilu in Metodiju pa le najbolj molčite, ker že itak dovolj zlorabljate ta sveta imena v svoji protiverski gonji. Sistematična zloraba sv. Cirila in Metodija v boju proti krščanstvu med Slovenci je naše dni že toliko napredovala, da si ne bomo mogli kmalu prav nič poštenega misliti, kjerkoli slišimo to firmo. S tema imenoma se slepijo ljudje; če je treba hujskati proti papežu in cerkvi ali udariti po škofu, povsod morata pomagati sveta brata. Prav imajo, da satan tudi moli, če more s tem koga zapeljati. Dobro, da ljudstvo vedno bolj uvideva to zlobnost.

n Odlikovan (!) liberalen poslanec. V goriških listih beremo, da je liberalen kraški poslanec Josip Štrekelj odpuščen od poljedelskega ministra kot zaupnik za vinarstvo za sežanski okraj. Kot svojemu zaupniku je bila namreč dala vlada Štreklju nalogo, da razdeli med kmete amerikske trte deloma zastonj, deloma po znižani ceni. Štrekelj je pa s trtami kupčeval. Ker je stvar prišla na dan, je minister Štreklja odslovil. Čujemo pa, da še ni konec čednih Štrekljevih dejanj, ampak da pridejo še razne stvari na dan. Radovedni smo, če bo ta mož, ki izkorišča ljudsko revščino v svoje namene, imel toliko poguma, da bo še obdržal mandat. Štrekelj je pokazal, da je liberalu Bog in narod — trebuh pa žep. Kdaj se bodo Kraševci zavedli, da jih liberalci za nos vodijo!

n Minister — vzoren katoličan. — Avstrijski

minister za poljedelstvo dr. Ebenhoch je vzoren mož. Te dni je praznoval svojo srebrno poroko. Vredno je, da zabeležimo, kako je praznoval ta mož pretečeno nedeljo to 25 letnico. — Zjutraj je imel najprvo v kapeli prisrčen nagovor ministrov prijatelj p. Abel. Nato je bila sv. maša, pri kateri je bil obhajan minister in vsa njegova družina. Pri obedu je vstal minister in se najprvo zahvalil svoji soprogi v svojem imenu in v imenu svojih otrok za vse, kar je storila zanje v teku 25 let. Nato pa se je obrnil do otrok, rekoč: četudi nas je božja previdnost postavila v tako visoko službo, vendar ostanite vedno skromni in ponižni ter zvesti svoji katoliški veri.

V spomin na svojo srebrno poroko je dal minister napraviti na javnem prostoru podobo sv. Srca Jezusovega z napisom: „Pridite vsi k meni!“ — Prekrasen vzgled! Ko bi imeli v Avstriji dosti takih ministrov, pri nas pa takih voditeljev, bi bilo pač drugače.

n **Sestanek duhovščine.** — Duhovščina komeške in tomajske dekanije se je zbrala dne 20. t. m. v Sežani na posvetovanje v svojih stanovskih zadevah.

n **Frančiškani v Trst.** — Kakor slišimo iz zanesljivega vira pridejo že v jeseni v Trst nekateri očetje iz reda sv. Frančiška. Za sedaj se bodo ustanovili v privatni hiši v ulici dell' Instituto. Na cesto bo odprta javna kapela. Dobrodošli novi delavci v Gospodovem vinogradu!

n **Romanje na Sv. Goro** z udeležbo Slovencev Lahov in Nemcev bo 7. septembra. Pravočasno vsposed.

n **Nagle smrti** je umrl v torek zjutraj v Rojanu poštni sluga Matija Žnideršič. Ko je šel ob 6 uri in pol mimo rojanske šole, mu je prišlo slabo. Sedel je na prag šolskega poslopja, kjer je za kakih 15 minut umrl. Zadela ga je kap. Star je bil 49 let.

n **Umirovljen** je bil ravnatelj tukajšnje drž. gimnazije Dr. Heigl. Podeljen mu je naslov vladnega svetnika.

n **Umrl** je po daljšem hiranju deželni šolski nadzornik Dr. Frančišek Perschinka. Pokojnik je bil pred 10 leti najmlajši profesor na c. kr. državni gimnaziji v Trstu in je izvanredno hitro avanziral, a v najlepši moški dobi je moral v hladni grob.

n **Pevski zbor bratovščine sv. Cir. in Met.** pri sv. Jakobu naznanja sl. občinstvu, da se bo vršila veselica dne 2. avgusta, ne pa 9. avg. kakor je bilo zadnjič pomotoma javljeno. Program je obširen: petje, igra, tombola, šaljiva pošta in tamburanje. Veselica se vrši na vrtu konsum. društva pri sv. Jakobu.

n **Nevihite** so letos na dnevnem redu. Minoli teden v sredo zvečer je treščilo na Kontovelu v hišo št. 56 in ubilo gospodarja Antona Starca in njegovo ženo Ano. Mož je bil star 37, žena pa 33 let, otrok nista imela.

n **„Narodni delavec“** bo ime listu, ki ga misli izdajati „narodna delavska organizacija“ v Trstu dne 9. avgusta. Takrat bodo tudi razvijali zastavo te organizacije.

n **Vojne ladije Karl VI., Pelikan, Sv. Jurij** in **Lakroma**, ki so se bile zasidrle v našem pristanišču v torek popoldne, so odpeljale v četrtek Bošnjake na vojaške vaje v Pulo.

n **Nov parnik društva Lloyd** so spustili v nedeljo v morje. Parniku je ime „Praga“. Pri poskusni vožnji je bil v parniku praški župan Dr. Groß, namestnik in drugi povabljeni.

n **Umorjen** je bil na ulici Cavana v četrtek zvečer neki Anton Duić, 29 let star, ki se je bil šele pred mesecem dni poročil. Vzrok ljubosumnost. Morilec, ki se piše Giannone, so prijeli.

n **Rojanska Marijina družba** namerava prirediti prve dni avgusta romanje v Log pri Vipavi. Romanja se udeležijo lahko tudi drugi. Podrobnosti prihodnjič.

n **Dež.** — Pretečene dni nam je Bog poslal blagodejna dežja. Trta kaže jako lepo. — Če ne pride kakšna huda ura, bo letos v Istri zopet obilo vina. A žalibog, da kmetje niti lanskega ne morejo prodati. Po nekaterih vaseh ga imajo polne kleti. Vsled tega pada vinu cena. — Kam bodo kmetje spravili letošnji pridelek?

n **Električna železnica Trst-Tržič.** — Tržaška inženirja Dr. Dompieri in Dr. Maglič nameravata napraviti med Trstom in Tržičem (Monfalcone) električno železnico. Železnica bi se vspela iz Trsta na Prosek in bi šla čez sv. Križ in Devin v Tržič. Ta železnica bi bila velikega pomena za one kraje, skozi katere bi šla. Največ bi pa gotovo pridobil Tržič, ki bi se hitro povzpela v industrialnem oziru, ker ima za razvitek veliko ugodnejšo lego kakor Trst.

n **Nov Lloydov predsednik** je postal član gosposke zbornice grof Karol Stürgkh. Novi pred-

sednik je bil višji uradnik v naučnem ministrstvu in ni imel nikdar prilike baviti se s pomorskimi stvarmi.

n **Smrt morilke.** V Freibergu na Saksonskem so v četrtek zjutraj na šafotu usmrtili s sekuro županovo hči Greto Bayer, ki je svojega zaročenca s tem umorila, da ga je ustrelila v usta. Pred usmrčenjem se je od hčere poslovila njena mati, ki je zaradi krive prisega obsojena v dve leti ječe. Slovo je bilo dramatično. Na šafotu je obsojenka predno se je nagnila sekira, vzkliknila: „Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!“

n **Novi Bled.** — Da bi se na blejskem pogorišču zgradile nove lepe hiše, ki bi bile v kras blejski okolici, je sklenil kranjski deželni odbor, da podpira izdelavo vzornih načrtov za lične kmečke hiše v domačem slogu.

n **Vodja nadškofijskega semenišča v Zagrebu** postane kanonik dr. Lang.

n **Tifus** ali legar se je zopet pojavil v zatiški okolici na Dolenjskem. Obolelo je več oseb. Skrajni čas je, da oblasti skrbno preiščejo, kje tiči vzrok, da se nevarna bolezen samo v tej okolici tako razširja.

n **Razpuščen** je bil obč. zastop v Kninu v Dalmaciji, zato ker je občinsvo demonstriralo proti banu baronu Rauchu.

Iz okolice.

o **Iz Opčine.** — „Edinost“ št. 198 z dne 19. t. m. je objavila dopis iz Opčine z naslovom „Zopet konflikt“, ki ga moramo resnici na ljubo popraviti. Prvič ni res, da je g. škof decidirano izjavil in tudi g. dekan ni tega sporočil pevcem, da izostane blagoslov z Najsvetejšim, ako bi na koru peli slovenski „Tantum ergo“, marveč je resnica ta, da je dal g. dekan sporo iti pevcem, naj pojo samo „Sveto“, ker sicer da g. škof ne intonira „Tantumergo“, ako bi peveci hoteli potem peti slovensko, to pa iz razloga, ker po cerkvenih predpisih bi se moralo liturgično petje na koru vjemati s petjem duhovnika pred altarjem; ako torej duhovnik intonira pred altarjem „Tantumergo“, bi se moralo dosledno tudi petje na koru nadaljevati latinsko. Tukaj torej se ne gre za voljo škofa in ne za voljo pevcev, ampak za cerkveno naredbo, katero pa je izdala sv. Stolica v Rimu. Drugič tudi to ni resnično, kakor trdi dopisnik „Edinosti“, da se na Opčini „Tantumergo“ vedno poje slovenski, marveč je res, da se mnogokrat poje latinski.

Iz tega sledi, da bi bil brezpotreben vsak javni konflikt ali izbruh, kakor se glasi v imenovanem dopisu „Edinosti“ in bi dobri stvari gotovo več škodoval, nego koristil.

Sicer pa moremo ob tej priliki tudi resnici na ljubo javno priznati, da se pevski zbor na Opčini odlikuje po lepem petju v cerkvi in je želeli, da se ohrani tudi dalje mir in soglasje, ki vlada sedaj.

o **Iz Škedenja.** Na 5. avgusta zvečer pride v Škedenj novi gospod župnik. č. g. Macarol. Ker prihaja kot pastir med svoje mu izročene ovce, zato se spodobi, da ga vaščani sprejmejo s častjo in ljubeznijo. Zaraditega se vabijo vsi Škedenjci brez razlike, da mu grejo naproti in ga v slovesnem sprevedu spremijo v cerkev, kjer se bo predstavil svojim župljanom. Novi g. župnik prinaša v svojem srcu ljubezen do vseh brez razlike. Zatorej hodi pozdravljen, novi pastir, Bog Ti daj obilo vspeha!

o **Iz Opčin** smo prejeli: V dolžnost si štejejo zahvaliti se tržaški Marijini družbi, da nas je pravočasno obvestila in povabila na božjo pot na sv. Višarje. Bile smo že večkrat na božjih poteh, a s tako navdušenostjo in pobožnostjo, pa v tako veliki družbi še nikoli ne. Srčna hvala cenjeni Marijini družbi in njenemu č. gosp. voditelju. — Nauki, ki smo jih slišale v cerkvenem govoru, nam ostanejo v trajnem spominu. Bog daj še veliko tako lepih romanj, katerim se bomo Openke rade pridružile!

o **Bazovica.** Kakor sem vam obljubil, vam zdaj sporočim kaj o naši knjižnici, ki jo sicer še nimamo, pa je že tako gotova, kakor bi jo že imeli namreč „župnijska knjižnica“, knjižnica za župnijo, za župljane. Taka knjižnica se zdaj ustanovi v Bazovici na pristno katoliški podlagi tako, da ne bo čisto nič slabega, nič škodljivega, nič sumljivega, nič nevarnega ne za vero ne za pravost vmes. Ne sme se pa misliti, da bodo samo nabožne knjige v knjižnici, kakor je bilo slišati, da če bo župnik zraven, bomo imeli samo pobožne knjige, od duhovnikov pisane knjige. Nasprotno. Takih knjig bo najmanj. Molitvenik ima že itak vsak dober kristijan. Torej teh še treba ni v knjižnici; toliko več in prav dosti pa bo drugih knjig

mnogovrstne vsebine. Bodo leposlovne knjige, pa tudi kratkočasne in razvedrile knjige in povesti, potem pa precej poučljivih knjig; knjige za gospodarski poduk, za poljedelstvo, za živinorejo, sadjarstvo, čebelarstvo, kletarstvo itd., knjige, ki so posebno našemu ljudstvu, ki je skoraj izključno poljedelsko, zelo koristne.

Knjige velezaslužne Mohorjeve družbe bodo tudi zastopane v novi knjižnici. Da bi pa Lampetovega sv. pisma, življenja M. Božje in svetnikov zraven biti ne smelo, kateri verni kristijan bo to zahteval? Potem pa Kneippov zdravnik ali živnozdravniška knjiga, vse to bo zraven, potem pa zdrave gledališčne knjige, knjige „Slovenske Matice“ boš tudi našel tukaj. Torej samo dobre knjige, ki izobražujejo ljudstvo, mu blažijo sree in so mu po trudnem delu v razvedrilo in mu dajejo bogato nadomestilo za marsikatero drugo in škodljivo razvedrilo.

Kdo sme grajati tako podjetje? To je vendar vsestransko priporočljivo in vredno podpore.

Iz Istre.

i **Romanje v Barbano.** — V četrtek preteklega tedna se je priredilo romanje v Barbano iz župnij Dolina, Boršt in Predloka. Bilo je okoli 900 oseb. Ker je bilo vreme ugodno, je tudi romanje izpadlo dobro in na splošno zadovoljnost vseh romarjev. — Na Barbani sta govorila č. gg. Martelanc in Piščanc. Lepo sta pela cerkvena zbor iz Boljunca pod vodstvom g. Šonca in zbor pev. društva „Sloga“ iz Podpeči pod vodstvom domačega pevovodje g. Ogrina.

Ljudstvo je bilo zelo navdušeno in takšno navdušenje jasno dokazuje, da liberalizem v naših krajih ne najde ugodnih tal, dokler ljudstvo časti tako vneto sv. Devico. (Daljši dopis o tem romanju nam je došel žal prepozno. Op. ur.)

Potovanje v Lurdu.

V Lurdu je poleg župne cerkve trojno svetišče, ki se nahaja v krasnem vrtu ali parku. Bliizu vhoda v ta vrt se vzdiguje velik kip sv. nadangelja Mihaela. Nekoliko dalje zapaziš visoko sveto razpelo in pod istim stoje štirje kipi. Prihodnja podoba nam predstavlja očarujočo krasno lursko Gospo prav tako kakor se je prikazala nedolžni Bernardki. Romarji se ne morejo nagledati tega krasnega kipa. Obleka ji je bela, poteze obraza čisto naravne, vendar pa se tudi v njih ne da zatajiti nekaj nebeškega! Pas ima višnjeve, roke sklenjene k molitvi, nič lepote nima na sebi in vendar je tako nebeško lepa. Samo njeno glavo krasi zlata, biserna krona, s katero jo je dal venčati blagopokojni papež Pij IX. Še dandanes pripovedujejo, kako impozantne so bile slavnosti, ki so se vršile tedaj v Lurdu. Kaj lepega nudi očem ta kip zvečer, ko je električno razsvetljen. Lampijončki v raznih barvah razsvetljujejo kip. Na glavi ima poleg zlate krone tudi 12 električnih lučic, ki se istotako prižgejo, ko začne večerna procesija s svečami. Cerkev, pred katero se razprostira velik trg, obstoji iz 3 delov. Spodaj je velika okrogla rožnenska cerkev. To svetišče ima 15 velikih oltarjev, ki so posvečeni petnajsterim skrivnostim rožnega venca. Skrivnosti so izdelane v najfinejšem mozaiku, iz bogatih kamenčkov. Posebno krasna je kapela, ki predstavlja nebvozetje Marijino. Mozaik je dar Slovanov, dočim so Nemci dali napraviti oltar. Drugi del svetišča je takozvana kripta, v kateri je zopet 5 lepih oltarjev. Tukaj se spoveduje v mnogoterih jezikih. — Nad kriptoj stoji pa fina, marmorna bazilika, prav tako, kakoršno si je želela Marija, rekša: „Hočem, da mi tukaj napravijo cerkev“. Svetišče dodelano v gotičnem slogu, je sezidano po samih milodarih. Notranjščina tega svetišča nudi kaj okusnega. Vse polno zastav, ne izvzemši avstrijske, zlata in srebrna votivna srca, meči in druge dragocenosti, katere so pustili romarji v Lurdu v znak hvaležnosti in čiščenja Marije, so najlepši kinč svetišča. Dasi je v tej cerkvi ogromno kapelic, v katerih je po en oltar in ena spovednica, morajo vendar čakati včasih duhovniki po dve uri in še več, da pridejo na vrsto s sv. mašo. Orglje so za vel. oltarjem, ki je tudi napravljen iz finega marmorja v gotičnem slogu. Vsakrat, ko se vrši služba božja s petjem ali pridigo, je oltar tudi električno razsvetljen. Na oltarju je tudi kronan marmorni kip lurske Gospe. Nad oltarjem se dviga vse polno manjših in večjih svetilk in lustrov.

(Dalje prihodnjič.)

Josip Rože

Trst - mizarski mojster - Trst

Via Giulia. — Telefon šte. 1971.

Izdeluje in popravlja vsakovrstna stavbinska in druga mizarska dela. Posojuje tudi različne odre in scenerije za vsako igro ali koncert. Postrežba točna. Cene jako nizke.

Kupite čevlje

— pri poštenem slovenskem čevljarskem mojstru —

Josipu Stantič

TRST — ulica Rosario št. 2 — TRST

(pri cerkvi sv. Petra v starem mestu.)

— Ta mojster vam postreže po domače, —
z najboljšimi čevlji in po nizki ceni.

Svetko Stanibal Škerl

Trst, Sv. Ivan.

priporoča svojo bogato založeno prodajnico
jestvin in pekarno.

Pošilja na deželo tudi poštno pošiljatve od 5 K.
naprej.

Posebno se priporoča čč. duhovščini.

Obrtno in konsumno društvo Sv. Ivan

(pri cerkvi)

registrovana zadruga z omejenim
poroštvom

javlja sl. občinstvu, da je svoje prostore
preustrojilo v najnovejšem sloju.

Ima na razpolago veliko dvorano v
pritličju, najmodernejši pivski salon
ter tri sobe rezervirane za krstov
poroke in društvene sestanke.

Točil domačevino, istrsko črno, belo vipavsko,
kraški teran in refošk v buteljkah.

Za obilni obisk se priporoča: Načelništvu.

ZALOGA

likerjaev v sodčkih in buteljkah

JAKOB PERHANC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor

vsakovrstnih najfinjših in starih vin v buteljkah.

Postrežba točna. — Cene zmerne. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. — Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Kdor hoče imeti lepo in ceno
vezane knjige naj se potruži v
knjigoveznicu

Antona Biecher,

(naslednik L. Paganl-ja)

Trst, ulica Madonna del Mare 6.

Izvršujejo se preprosto kakor tudi najfinjšje vezave knjig. Pri poročase preč. duhovščini

Novo pogrebno podjetje

ulica Vincenzo Belini st. 13. (nasproti cerkve sv. Ant. Nov.)

Na razpolago so novi bogato okrašeni mrtvaški vozovi. Bogata zaloga najrazličnejših mrtvaških potrebščin. V zalogi so voščene sveče in krasni vencji. Sprejema se sprevide za mesto, okolico in tudi za prepeljavo v druge kraje in druge dežele.

Cene zelo zmerne.

Telefon 14-02.

Učni zavod za deklice, šolske sestre v Trstu, via P. Besenghi 6.

Izvrstna lega, krasen razgled na morje in okolico, čist zrak, vrt, novo moderno opravljeno poslopje, električna razsvetljava, kopališče, telovadnica.

V. š. l. 1908-9 se otvori poleg ljudske šole in trgovskega tečaja I. in III. raz. dekliškega liceja z nemškim učnim jezikom in slovenskim in italijanskim tečajem in gospodinjska šola. Hrana in stanovanje mesečno K 60; za gojenke, ki so samo čez dan v zavodu K 24. Šolnina: za ljudsko šolo in trgovski tečaj po K 10, licej K 10, gospodinjska šola K 20.

Vpisovanje se začne 1. julija.

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge tudi od **4 1/2%** Davke plača hranilnica sama.
neudov in jih obrestuje po Za varnost vlog jamčijo udje

(350) z vsem svojim premoženjem v znesku približno tri milijone kron.

Za večje vloge se tudi dajo višje obresti po ustnem pogovoru s stranko. — Hranilnica in posojilnica je pod nadzorstvom svetoivanske duhovščine. — Vsak krščansko misleč Slovenec naj vlaga svoj denar le pri Ljudski hranilnici in posojilnici pri sv. Ivanu pri Trstu.

Nova slovenska prodajalna!

Vendar enkrat imamo

svojo prodajalno v Trstu!

Prva in edina

slovenska prodajalna

za nabožne reči!

Katoliško tiskovno društvo v Trstu

je odprlo po dolgem prizadevanju svojo prodajalno MOLITVENIKOV, ROŽNIVENCEV, SVETINJ, PODOB, KIPOV, MONŠTRANC, KELIHOV, CERKVENIH OBLAČIL, raznih TISKOVIN za župnijske urade, vse pisarniške potrebščine itd. itd. itd. Prodajalna izvršuje tudi NAROČILA IZ DEŽELE točno in hitro. — Dosedaj smo se klanjali tujcem, sedaj pa „SVOJI K SVOJIM!“

Trst - Via delle Poste 9 (pri veliki pošti) - Trst

Razširjajte in priporočajte „ZARJA“